

PENSIOEN IS VAN ONSCHATBARE WAARDE

Door Lies van Rijssen

Hij is een pensioenmens in hart en nieren, denkt razendsnel, maar raakt de draad niet kwijt. Stil is hij pas als hij op zijn paard zit. Dan is opperste concentratie en symbiose met het dier vereist. Financial Investigator sprak met Sybrand Nauta.

‘Ik ben gedreven in dit vak vanwege de mensen voor wie we het doen. Wij verzorgen als pensioensector hun inkomen voor later. Toekomstige en huidige opa’s en oma’s moeten met ons werk boodschappen doen, huur of hypotheek betalen. Wij hebben een waanzinnige verantwoordelijkheid, gekoppeld aan een enorme hoeveelheid geld. Ik vind de arbeidsvoorwaarde pensioen, als je kijkt naar wat die pensioentoezeggingen ons gebracht hebben, een waardevol product waar mensen nog steeds blij mee kunnen zijn. Dit ondanks alle problemen die er nu zijn rondom de financiële posities van pensioen-

fondsen en ook ondanks kortingsmaatregelen die helaas door sommige andere fondsen genomen moesten worden. Een voorbeeld: van elke euro pensioen in de pot van pensioenfondsen is grofweg maar 30 cent aan premie betaald. Dan heb je het over een buitengewoon profijtelijke investering. Het is jammer dat dit onderbelicht blijft. We beleven het niet zo omdat de focus vooral ligt op de technische kant van ons werk; dekkingsgraden, vereist-eigenvermogens en financiële toetsingskaders. Technische parameters zijn absoluut nodig om het stelsel stabiel en op koers te houden om ook in de toekomst onze toezeggingen na te kunnen komen. Maar ontdoe voor de deelnemer het pensioen nu eens van die techniek en kijk bottom line naar wat mensen erin stoppen en wat ze ontvangen. Dan is je pensioen nog steeds een product van onschatbare waarde.’

WAT KUNNEN WE LEREN EN ZIJN ER OOK KANSEN?

‘Pensioen als concept is kwetsbaar geworden. Dat komt omdat er tussen de verwachting en de realiteit een gat is ontstaan. Daar is een aantal oorzaken voor. Zo is er sprake geweest van de diepste economische crisis sinds 1930. Daarnaast is de rente naar een zeer laag niveau gedaald en zijn de verplichtingen (mede omdat we naar verwachting langer leven) toegenomen. Helaas zijn de voorheen opgebouwde buffers en de behaalde rendementen in veel gevallen niet voldoende gebleken. Dan sta je voor een hele uitdaging. Het maakt de pijn bij een deelnemer of een gepensioneerde helaas niet minder, maar plaatst de ontwikkelingen wel in perspectief. Het probleem is alleen dat het niet zo beleefd wordt. Ook niet als je pensioenfonds het relatief goed doet, zoals het pensioenfonds Achmea.

Woordwolk.nl

Het negatieve sentiment wordt versterkt door het uitblijven van indexatie. Dit klemmt vooral door het toegenomen belang van indexatie van de opgebouwde en ingegane pensioenen. Toen ik bestuurslid was in de jaren '90 was, zeker in de industriële sector, indexatie niet vanzelfsprekend. Fondsbesturen bezagen in hun vergaderingen de financiële positie en besteedden een deel van het vrije vermogen en de rendementen aan een reservering voor slechtere tijden en een reservering voor toegenomen overlevingskansen. De rest werd toegekend aan indexaties en soms ook aan premiekortingen. Die indexatie was veelal niet de volledige prijscompensatie. Maar doordat eindloonregelingen middelloonregelingen werden, werd het belang van indexatie groter. Door de gunstige financiële positie eind jaren '90/begin 2000, werden die indexaties veelal ook toegekend. Hierdoor is de gedachte gevoed dat indexatie altijd plaatsvindt. Maar kijk je sec naar die toezegging, dan is die altijd voorwaardelijk geweest. We moeten kijken hoe we in de toekomst verwachtingen meer in overeenstemming kunnen houden met wat er werkelijk geboden wordt, zodat mensen ook beter begrijpen wat er aan de hand is als indexeren bijvoorbeeld niet kan.

Volgens mij helpt het voor het herstel van vertrouwen ook om gewoon te beginnen met heel basic uitleggen wat het belang van een pensioen is. 'Je pensioen is je eerste miljoen,' zeg ik weleens. Elke actuaris gaat me nu om de oren slaan omdat het kort door de bocht is. Maar voor de beeldvorming: als je gemiddeld 80.000 euro bruto per jaar verdient en je hebt samen met de AOW een pensioenregeling zoals nu fiscaal maximaal mogelijk is, dan staat er op je pensioendatum een klein miljoen euro aan voorziening klaar om je van een pensioenuitkering te voorzien tot je doodgaat. En daarna krijgt je nabestaande nog pensioen. Dat betekent dat velen in principe pensioenmiljonair zijn, maar het niet beseffen. Ik pleit ervoor om, naast de huidige communicatie, ook met dit soort voorbeelden mensen bewust te maken van de waarde van hun pensioen. Mijn ervaring is dat je daardoor het debat over pensioen op een andere manier met je deelnemers kunt aangaan. Dan ontstaat er ruimte om met minder emotie met elkaar over het stelsel en over het vertrouwen daarin te praten. Nieuwe initiatieven als die van onze pensioenuitvoerder Achmea spelen daar goed op in. Ik denk dan aan het APF, de vereenvoudiging van regelingen en communicatie-initiatieven.

Pensioen is een arbeidsvoorwaarde. Sociale partners bepalen wat er in de pensioenregeling komt, wat de risicohouding is en wie welk deel van de premie betaalt.

Je pensioen is je eerste miljoen. Velen zijn in principe pensioenmiljonair, maar beseffen het niet.

Foto: Archief Sybrand Nauta

CV

2009-nu	Directeur Bestuursbureau Pensioenfonds Achmea
2001-2009	Manager Pensioenbureau Achmea Personeel BV
1999-2002	Account Director Corporate Accounts Achmea
1998-1999	Accountant Director Centraal Beheer
1990-1998	Beleidsmedewerker Pensioenen Industriebond FNV
1989-1990	Beleidsmedewerker Spoorwegpensioenfonds

Vervolgens brengen ze de regeling naar een pensioenfonds dat de uitvoering regelt. Het is een goede zaak dat er gezamenlijk gekeken wordt naar het pensioenstelsel en de mogelijkheden tot verbetering en vereenvoudiging. Het huidige pensioenstelsel vindt zijn oorsprong in de jaren '50 van de vorige eeuw. Dat stelsel was geïnspireerd op solidariteit; zorgen voor wie niet meer zelfstandig een inkomen kan verwerven. Het pensioengebouw is daarna telkens uitgebreid met elementen als partnerpensioen, invaliditeitspensioen, vrijwillig bijsparen en vroegpensioen, dat er ook weer afging. Vergelijk het met een auto; de motor met vier cilinders kreeg er twee bij en daarna nog twee die er ook weer afgingen. De autofabrikanten zijn al gaan kijken of ze niet zouden moeten overstappen naar een hybride variant, een elektrische of waterstof-variant. Ook ons pensioenstelsel is toe aan vernieuwing. Het is goed dat die discussie nu gevoerd wordt. Wat mij betreft kijken we daarbij vooral naar voor wie we het doen en waaraan werknemers, slapers en gepensioneerden van nu en straks behoefte hebben. Wat past bij hun levenssituatie en behoefte? Ik verwacht dat we naar meer individualisering gaan en dat het nog steeds veel

Ons pensioenstelsel is toe aan vernieuwing. Het is goed dat die discussie nu gevoerd wordt.

Het voordeel van individualisering van regelingen is dat het inzichtelijk kan maken welk deel van het miljoen nu al bereikt is.

toegevoegde waarde heeft om dat collectief te organiseren. Om risico's te kunnen delen. Hoe en op welke wijze we dat doen is aan de sociale partners. Ik hoop dat de wetgever hen de ruimte laat om daar een passende invulling aan te geven.

Het voordeel van de individualisering van regelingen is dat het inzichtelijk kan maken welk deel van het miljoen nu al bereikt is. Het biedt de mogelijkheid dat de beleving van pensioen daardoor ook weer anders wordt. Als je mensen kan laten zien dat er al een ton voor ze staat of een half miljoen, dan worden het belang en de perceptie van die pot heel anders. Maar belangrijk blijft ook dat deelnemers beseffen dat bijvoorbeeld een individuele pensioenrekening met collectieve risicodeling niet de Haarlemmer olie is. Er wordt niet méér geld bijgetoverd. Het biedt wel kansen op een transparanter en eerlijker stelsel.

Met een aantal andere enthousiastelingen in het Dutch Economic Forum in oprichting, discussieer ik over sociaal-economische en maatschappelijke vraagstukken. We kijken daarbij naar de effecten nu zich tegelijkertijd grote veranderingen voordoen op de gebieden communicatie, transport en energie. Anders dan vroeger gaat het om een exponentiële ontwikkeling en niet meer een lineaire. Die inzichten helpen mij in mijn werk voor het pensioenfonds Achmea.

Mijn hobby is paardrijden. Als ik paardrijd, wordt het stil hierboven. Dan concentreer ik me op de symbiose met het paard. Je kan het dier niet dwingen. Dat leert je om dingen te laten gebeuren. Dat idee, dat je niet alles in de hand hebt, geeft rust.' «

- Pensioen is een waardevol product, waar mensen weer blij van kunnen worden.
- Pensioen opbouwen is nog steeds financieel buitengewoon profijtelijk.
- We moeten het belang van een pensioen heel basic uitleggen.
- Een nieuw pensioenstelsel biedt kansen.